

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie **M. P.**

skazanego z art. 200 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 czerwca 2024 r.,

z urzędu, kwestii wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego

postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2023 r., sygn. akt IV KK

64/23, o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadnej,

p o s t a n a w i a:

- 1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;**
- 2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2023 r., sygn. akt IV KK 64/23 o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego M. P. i kasację tę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu - Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. obciążyć Skarb Państwa wydatkami postępowania o wznowienie postępowania.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2023 r. (sygn. akt IV KK 64/23) oddalono kasację obrońcy M. P. od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 18 października 2022 r. (sygn. akt VII Ka 417/22), zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Myszkowie z dnia 28 lutego 2022 r. (sygn. akt II K 698/20), jako oczywiście bezzasadną.

Obrońca skazanego wniósł na podstawie art. 540 par. 3 k.p.k. w zw. z art. 439 par. 1 pkt 2 k.p.k. o wznowienie postępowania przed Sądem Najwyższym w przedmiocie złożonej do Sądu Najwyższego kasacji na korzyść skazanego M. P. od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie, co do której Sąd Najwyższy w osobie Pani Sędzi Małgorzaty Bednarek orzekł o oddaleniu kasacji obrońcy jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek jest zasadny.

Sąd Najwyższy w pełni podziela pogląd wyrażony w postanowieniach Sądu Najwyższego zapadłych w sprawach pod sygn. akt III KO 43/23, II KO 73/22 i III KO 15/22 oraz zawartą w uzasadnieniu tych postanowień argumentację o dopuszczalności wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego prawomocnie zakończonego w Sądzie Najwyższym postanowieniem o oddaleniu kasacji.

W uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/2020) wskazano wyraźnie, że *„powołanie do Sądu Najwyższego jest zawsze pierwszym powołaniem na urząd w tym Sądzie, wymaga więc spełnienia szczególnych warunków i dochowania procedur, w których rzeczywiście można zweryfikować kompetencje kandydata, także z punktu widzenia jego cech istotnych dla zachowania niezawisłości i bezstronności. Brak takiej weryfikacji i brak transparentności procesu powołania, którą charakteryzowały się przeprowadzone konkursy, tworzą stan niepewności i rodzaj podejrzenia o polityczne motywacje decyzji nominacyjnych. Wyklucza to spełnienie obiektywnych*

warunków postrzegania tak nominowanych osób jako bezstronnych i niezawisłych. Tym bardziej, że chodzi o powołania do sądu ostatniej instancji, mającego kompetencję do uchylania prawomocnych orzeczeń sądowych i dokonywania wiążącej wykładni prawa, którego orzeczenia nie podlegają już efektywnej kontroli, pozwalającej na weryfikację, czy spełnione zostały warunki bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego biorą udział osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze.” Zatem w stosunku do osób powołanych na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego nie ma potrzeby przeprowadzania tzw. testu niezawisłości, o którym mowa w cytowanej wyżej uchwale.

Zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie por. postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21). Oznacza to, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa w wadliwie ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, zaś na gruncie prawa polskiego, jako bezwzględna przyczyna odwoławcza w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Należy przy tym podkreślić, że standard prawa do sądu wynikający z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 EKPCz ma w pełni zastosowanie do postępowania kasacyjnego, o ile takie postępowanie zostało przewidziane w określonej kategorii spraw (por. postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt I KZ 29/21 i zawarta tam argumentacja oraz M. A. Nowicki, *Wokół Konwencji Europejskiej*.

Komentarz do Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka, wyd. 7, s. 502 i cytowane wyroki ETPC, P. Hofmański, A. Wróbel w: L. Garlicki [red.] Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Tom I. Komentarz do artykułów 1-8, Warszawa 2010, s. 253).

Należy nadto wskazać, że sędzia Małgorzata Bednarek została powołana na stanowisko sędziego w Izbie Dyscyplinarnej, która to Izba, choć była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nigdy nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/2020 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22). Podjęcie przez nią czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym - Izbie Karnej nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się o stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Przejście osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej do Izb Sądu Najwyższego nastąpiło dzięki regulacjom przyjętym przez większość parlamentarną w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259). Zgodnie z art. 10 tej ustawy, to Pierwszy Prezes SN dokonał przeniesienia osób orzekających dotychczas w Izbie Dyscyplinarnej, za ich zgodą, do jednej z Izb Sądu Najwyższego. Tymczasem Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, czy też z mocy samej ustawy. Należy podkreślić, że akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest więc uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu. Akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej, choć formalnie wskazywały Sąd Najwyższy, podejmowane były przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie. Skoro jednak Izba Dyscyplinarna nigdy nie była sądem, nominacje te nie obejmowały możliwości orzekania w Sądzie Najwyższym. Powołanie danej osoby do orzekania w tym Sądzie wymagało więc dochowania procedury określonej w art. 179 Konstytucji RP, w której przewidziane są określone kompetencje Krajowej

Rady Sądownictwa oraz Prezydenta RP. Naruszenie tej procedury, również uzasadnia stwierdzenie braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem takiej osoby, które w ogóle nie jest uprawniona do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego. Odnosi się to do sędzi Małgorzaty Bednarek, która właśnie w takim niekonstytucyjnym trybie została przeniesiona do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego. Nieprzestrzeganie tych zasad podważa również gwarancje instytucjonalne i ustrojowe dotyczące bezstronności i niezawisłości sądu.

Wobec powyższego, uznając że w wydaniu zaskarżonego postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2023 r. brała udział osoba nieuprawniona, a w związku z tym skąd sądu był nienależycie obsadzony, należało orzec jak w sentencji.

Małgorzata Gierszon

Piotr Mirek

Włodzimierz Wróbel

[PGW]

[ms]